

YTTRANDE

2012-09-12 Ärendenr:
NV-03137-11

Svea hovrätt, Mark- och miljööver-
domstolen
Box 2290
103 17 Stockholm

Yttrande mål M 1346-11 angående tillstånd till brytning och förädling av fast berg, morän och naturgrus berörande del av Örnsköldsvik Skrike 6:9 och 6:17

Världsarvskonventionen kräver att anslutna nationer har en adekvat lagstiftning för att kunna skydda och vårda sina världsarv. Det finns även krav på att respektera natur- och kulturobjekt i andra länder (artikel 4-7). Höga Kusten är ett av Sveriges två naturobjekt. Världsarvskommitténs motivering till att Höga Kusten ansågs ha särskilt stort universellt värde är att området är en av de platser i världen som har isostatisk landhöjning till följd av inlandsisens försvinnande. År 2006 upptogs även det finska området Kvarkens skärgård som naturarv på grund av istidens inverkan. Detta naturarv är därför sedan 2006 ett gränsöverskridande geologiskt naturarv med Höga Kusten.

Naturvårdsverket, som har myndighetsansvar för den del av världsarven som är naturarv (regeringens skrivelse 2001/02:171 s. 9), har i enlighet med p 172 i Operational guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention den 10 september 2012 informerat UNESCO:s Världsarvskommitté om den pågående prövningen som kan påverka de värden som skyddas av världsarvskonventionen, se bilaga 1.

World Heritage Centre, som är det sekretariat som verkställer Världsarvskommitténs beslut, har därefter gjort bedömningen att en verksamhet i enlighet med ansökan inte är förenlig med Sveriges åtaganden som följer av världsarvskonventionen, se bilaga 2. Ett alternativ för World Heritage Centre hade varit att be Sverige att vilandeförklara den pågående prövningen för att begära in en mer utförlig rapport om hur den aktuella verksamheten kan påverka de skyddade värdena. World Heritage Centre ansåg dock inte att mer information behövdes för att konstatera att den aktuella verksamheten inte är förenlig med konventionen.

För att skydda de värden i området som bedömts vara av särskilt stort universellt värde och därigenom uppfylla Sveriges skyldigheter som part i konventionen har Sverige valt att utpeka området som riksintresse för naturvård. Regeringen har bedömt att detta skydd är tillfredställande för att uppfylla Sveriges förpliktelser enligt världsarvskonventionen (regeringens skrivelse 2001/02:171 s. 1 och 18). Gränsen för världsarvet är i huvudsak densamma för det område som är av riksintresse för naturvård. I registerbladen för området anges bl.a. att Höga Kusten är ett världsunikt referensområde för framtida studier av geologiska processer i samband med landhöjning. Lillruten som är det berg bolaget har ansökt att få bryta material från är ett berg där man ser spår av den isostatiska landhöjningen, vilket framgår av den berggrundskarta från SGU som ingavs till domstolen under sammanträdet den 4 september 2012.

Skyddet av de geologiska formationerna från den isostatisk landhöjningen till följd av inlandsisens försvinnande är en central del av riksintresset för naturvård. Lillruten är ett av cirka tio berg i området med liknande värden. Naturvårdsverket bedömer att en täkt i enlighet med bolagets yrkande skulle medföra en bestående negativa påverkan på dessa intressen och innebära en påtaglig skada på de skyddade naturvärdena. Vid denna bedömning bör det beaktas att kommunen i sin översiktsplan angett att ingen ytterligare täktverksamhet bör tillåtas i området.

Naturvårdsverket vill även framhålla att ett tillstånd till täkt i enlighet med ansökan med största sannolikhet kommer att leda till att Världsarvskommittén bedömer att Sverige inte uppfyllt sina åtaganden i enlighet med konventionen och att världsarvet kommer att uppföras på listan över världsarv i fara i enlighet med Operational Guidelines punkt 177-191, vilket även skulle påverka Finland. Tillstånd till ytterligare täktverksamheter inom området skulle kunna leda till att det gränsöverskridande geologiska naturarvet tas bort från världsarvslistan.

Beslut om detta yttrande har fattats av sektionschefen Gunilla Ewing Skotnicka.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit Annika Ryegård och Linn Åkesson, den sistnämnda föredragande.

För Naturvårdsverket

Gunilla Ewing Skotnicka

Linn Åkesson

Kopia till

Länsstyrelsen i Västernorrlands län
Regeringen Miljödepartementet
Riksantikvarieämbetet